2022 m. spalio 6 d., ketvirtadienis

P9_TA(2022)0355

ES kosmoso eismo valdymo požiūris. ES indėlis sprendžiant pasaulinį uždavinį

2022 m. spalio 6 d. Europos Parlamento rezoliucija „ES kosmoso eismo valdymo požiūris. ES indėlis sprendžiant pasaulinį uždavinį“ (2022/2641(RSP))

(2023/C 132/14)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 15 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „ES kosmoso eismo valdymo požiūris. ES indėlis sprendžiant pasaulinį uždavinį“ (JOIN(2022)0004),

— atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 11 d. Tarybos išvadas „Gairės dėl Europos indėlio nustatant pasaulinės kosmoso ekonomikos pagrindinius principus“,

— atsižvelgdamas į 2021 m. vasario 22 d. Komisijos komunikatą „Civilinės, gynybos ir kosmoso pramonės sinergijos veiksmų planas“ (COM(2021)0070),

— atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. JT Kosminės erdvės taikaus naudojimo komiteto gaires dėl veiklos kosminėje erdvėje ilgalaikio tvarumo,

— atsižvelgdamas į klausimą Komisijai dėl kosmoso eismo valdymo (O-000035/2022 – B9-0022/2022),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 2 dalį,

— atsižvelgdamas į Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

A. kadangi kosmoso eismo valdymas yra strategiškai svarbus Sąjungai ir padeda užtikrinti saugią, patikimą ir savarankišką prieigą prie kosmoso erdvės, grįžimą iš jos ir jos naudojimą, užtikrinant ilgalaikį kosminės erdvės tvarumą ir skatinant bei užtikrinant nuolatinį ES kosmoso pramonės konkurencingumą;

B. kadangi pastaraisiais metais labai padaugėjo kosmoso operacijų, palydovų orbitoje ir kosminių šiukšlių; kadangi dėl šių pokyčių eksponentiškai padidėjo kosmoso operacijų orbitoje saugos rizika ir iškilo kosminės erdvės tvarumo klausimas; kadangi tai gali kelti pavojų paslaugoms, teikiamoms pagal Sąjungos kosmoso programos komponentus;

C. kadangi kyla naujų pramonės tendencijų, dėl kurių atsiranda daugiau komercinių projektų, susijusių su kosmoso naudojimu, naujų neviešųjų subjektų įsitraukimu į kosmoso sektorių, planuojamų ir tebevykdomų vadinamųjų palydovinių megakonsteliacijų paleidimu į žemąją Žemės orbitą, ir kitų komercinių tendencijų, pvz., kosmoso kasybos;

D. kadangi įvairios technologijos teikia patikimus sprendimus, susijusius su kosmoso eismu, spūstimis ir susidūrimo rizika; kadangi sukurta nemažai ES inovacijų ir privačių bei viešų iniciatyvų identifikuoti ir sekti kosmines šiukšles; kadangi metodai, kaip (automatiškai) išvengti erdvėlaivių susidūrimo, išvengti kosminių šiukšlių, jas mažinti, valdyti ir šalinti yra veiksmingos priemonės, kurioms reikia tinkamos reguliavimo ir įgyvendinimo sistemos;

E. kadangi Sąjungos kosmoso programa apima informuotumo apie padėtį kosmose komponentą, kurį sudaro kosmoso stebėjimo ir sekimo (SST) pakomponentis, kuris yra kosmoso eismo valdymo veiklos ramstis;

F. kadangi, priešingai nei kituose (transporto) sektoriuose, nėra išsamios tarptautinės kosmoso eismo valdymo reguliavimo sistemos su nustatytomis išsamiomis taisyklėmis ir techninėmis specifikacijomis ir ji reguliuojama vien savanoriškomis gairėmis;

1. palankiai vertina suplanuotus veiksmus, numatytus bendrame komunikate „ES kosmoso eismo valdymo požiūris. ES indėlis sprendžiant pasaulinį uždavinį“;

2022 m. spalio 6 d., ketvirtadienis

2. palankiai vertina pastarojo meto pokyčius kosmoso sektoriuje, kai į rinką patenka naujos įmonės ir rinkoje diegiamos paslaugos, teikiamos pagal įvairius Sąjungos kosmoso programos komponentus;

3. pabrėžia, kad kosmoso operacijų ir kosmoso srities subjektų skaičiaus didėjimas bei precedento neturintis palydovų sistemų dydžio augimas yra kiekybiniai aspektai, dėl kurių kyla rimtų problemų, kurias reikia spręsti, visų pirma taikant prevencines priemones ir kuriant bei diegiant pažangius automatizuotus metodus, pvz., automatizuotą susidūrimų vengimą; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad dirbtinis intelektas, našioji kompiuterija ir mašinų mokymasis yra didelio poveikio technologijos, reikalingos būtiniems automatizavimo ir sekimo procesams;

4. atkreipia dėmesį į tai, kad, siekiant tinkamai valdyti kosmoso eismą, reikalingi kiekybiniais parametrais ir matavimo priemonėmis pagrįsti duomenys ir šiuo tikslu taip pat reikia didinti jutiklių skaičių ir kokybę, taip pat reikia patikimo dalijimosi duomenimis ir kosminių šiukšlių tvarkymo pažangos;

5. pabrėžia, kad plėtojant kosmoso sektorių ES turi laikytis strateginio ir plataus užmojo požiūrio, apimančio reguliavimo aspektus, tarptautinį lygmenį ir kosmoso stebėjimo ir sekimo (SST) paslaugas;

6. pabrėžia, kad reikia skatinti tarptautiniu mastu pripažintą kosmoso eismo valdymo apibrėžtį siekiant užtikrinti bendrą visų parametrų supratimą ir taip prisidėti prie kosmoso operacijų saugos vis labiau perpildytoje kosminėje erdvėje;

7. mano, kad siekiant užtikrinti saugias ir patikimas operacijas kosmose, aiški kosmoso veiklos reguliavimo sistema turėtų būti pagrindas ES mastu sudaryti vienodas kosmoso veiklos sąlygas ir išsamią privalomų Europos teisės aktų kosmoso srityje sistemą; ragina Komisiją parengti ES taisyklių, standartų, techninių specifikacijų ir gairių rinkinį ir aktyviai propaguoti šias taisykles tarptautiniu lygmeniu;

8. pabrėžia, kad į saugumą ir saugą reikia atsižvelgti nuo projektavimo etapo, o kosminių erdvėlaivių paleidimas ir įrenginiai turi būti grindžiami tvarumu projektuojant, tačiau šiuolaikinė geriausia patirtis ir gairės nėra iki galo išnaudojamos ir susiskaidymas nėra palankus veiksmingai didelio masto strategijai; pabrėžia, kad šie pokyčiai turėtų būti kruopščiai ir aiškiai parengti siekiant paremti greitą tarptautinį įsisavinimą ir nesudaryti pernelyg didelės administracinės naštos kosmoso sektoriaus pramonei;

9. ragina Komisiją atsižvelgti tiek į civilinius, tiek į gynybos ir saugumo poreikius, įvertinti kosmoso eismo valdymo plėtros poveikį Europos viešiesiems ir privatiesiems suinteresuotiesiems subjektams, taip pat konsultuotis su suinteresuotaisiais subjektais iš ES nepriklausančių šalių;

10. ragina Komisiją užmegzti ryšius su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis, nedarant poveikio Sąjungos autonomijai;

11. ragina Komisiją gerinti Sąjungos SST paslaugas, susijusias su surinktais duomenimis, atmosferinio grįžimo ir susiskaidymo tyrimais, ir toliau plėtoti ES SST duomenų bazę, įskaitant aptiktą, kataloguotą ir prognozuojamą kosminių objektų judėjimą;

12. pabrėžia, kad reikia remti patobulintų SST pajėgumų plėtojimą ir stiprinti mokslinius tyrimus ir inovacijas kosmoso eismo valdymo srityje;

13. pabrėžia, kad kosminės šiukšlės yra neatidėliotina problema ir kad dėl to reikia imtis veiksmų; todėl ragina Komisiją toliau investuoti į mokslinius tyrimus ir kosminių šiukšlių kiekio mažinimo technologijų diegimą išnaudojant visas galimybes gauti ES finansavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai per programą „Europos horizontas“, kosmoso mokslinių tyrimų misiją „Cassini-Huygens“, bandomuosius projektus, be kita ko, per įvairių ES programų ir nacionalinių fondų sąveiką ir derinimą, ir, kiek įmanoma, Europos kosmoso agentūros lėšas;

14. ragina Komisiją dėti visas politines ir diplomatines pastangas, įskaitant bendradarbiavimą su JT, siekiant pasauliniu lygmeniu parengti visapusišką tarptautinę strategiją dėl bendrų standartų ir taisyklių taikymo ir konkrečių kosmoso eismo valdymo sprendimų įgyvendinimo;

15. ragina Komisiją sudaryti palankesnes sąlygas ES dalyvauti JT Susitarime dėl gelbėjimo ([1]), Konvencijoje dėl atsakomybės ([2]) ir Konvencijoje dėl registravimo ([3]);

16. ragina Komisiją iki 2024 m. pasiūlyti kosmoso eismo valdymo teisės aktus, be kita ko, dėl sistemos valdymo ir siūlomos ES kosmoso programos agentūros atsakomybės ir, remiantis 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos ir dabartinės Sąjungos kosmoso programos laikotarpio vidurio peržiūra, integruoti kosmoso eismo valdymą į būsimą kosmoso programą;

17. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

([1]) 1967 m. Susitarimas dėl kosmonautų gelbėjimo, kosmonautų grįžimo ir objektų, paleistų į kosminę erdvę, sugrąžinimo.
([2]) 1971 m. Konvencija dėl tarptautinės atsakomybės už kosminių objektų padarytą žalą.
([3]) 1974 m. Konvencija dėl objektų, leidžiamų į kosminę erdvę, registravimo.